

складній системі суспільних відносин етносів. Мова підтримує політичну, філософську, моральну і соціальну сфери життя індивідів, а також впливає на історичний розвиток народів. Так як мова тісно пов'язана з мисленням, то вона становить ключове місце в національній ментальності певної нації, яка натомість є її усвідомленим поглядом у майбутнє.

1. Костенко Л. В. Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала. К. : «KM Academia», 1999. 125 с.

2. Кресіна І. О. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: Етнополітичний аналіз. К. : Вища школа, 1998. – 390 с.

3. Лизанчук В. В. Мовні аспекти в українському державотворенні. Українське державотворення: уроки, проблеми, перспективи : матеріали науково-практичної конференції (м. Львів, 22 листопада 2001 р.). Львів : ЛФ УАДУ, 2001. Ч. 2. С. 224–228.

Жиляк Валерія Русланівна
здобувачка вищої освіти 3-го курсу,
група ЮД-849, юридичний факультет
Науковий керівник:
Руських Ірина Валеріївна
старший викладач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

МОВА ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ ЗАСІБ САМОПІЗНАННЯ

Мова як невичерпний засіб спілкування заглиблює нас у самосвідомість. Мова відображає життєвий досвід, сприйнятий людством від найдавніших часів до сьогодення. У цьому випадку мова відображає не тільки матеріальний (видимий) світ, а й внутрішній. Моральні переконання формуються на базі певних моральних концепцій та ідей, відомих через мову. Зрозуміло, що чим краще ми розмовляємо, тим краще мислення, бо мова і мислення – нероздільні. Вбираючи знання, що виявляються в мовленні, людина будує власний внутрішній світ, тобто формується як особистість [1].

Мова – це матеріал для формування особистості людини її інтелекту, волі, почуттів та форми існування. Мова допомагає не тільки виявити, а й задовольнити матеріальні та духовні потреби людства, об'єднуючи їх у суспільство з метою досягнення процвітання. Українська мова є важливим соціальним фактором, що забезпечує збереження та існування української етнічної групи та її культури в епоху глобалізації. Мова є не лише засобом спілкування, а й способом духовної самоідентифікації [2].

Втрата мови – це втрата особистості. Самоідентифікація певною мірою

залежить від важливості рідної мови для особистості, від частоти її вживання під час спілкування, оскільки слово розкривається через особистість. Мова в людині визначається генетично, це код, який об'єднує покоління. Також вона визначає національний характер людини. І я думаю, що самосвідомість людини починається, в першу чергу, з оволодіння рідною мовою, або спочатку, навіть зі звуків, оскільки сучасна електроніка фіксує крик новонародженого [3]. Щодня ми усвідомлюємо, що висловлюємо своє ставлення до навколишнього світу, а найглибший процес відбувається в мові під час щоденного спілкування. Коли людина вільно розмовляє, вона має потужний інструмент впливу на інших людей і це факт. Як відомо, слова можуть вбити і повернути вас до життя. Ми пізнаємо світ через мову, найвніше вважати, що кожен із нас сприймає світ безпосередньо «таким, яким він є». Наше сприйняття світу насправді відбувається крізь призму нашої мови, так говорив ще К. Кравс: «Світ просіяний через мережу слів» [4]. Мова є найбільшим винаходом людства, хоча вона обов'язково накладає конкретні обмеження, дискретні мовні конструкції на сам процес і результат психічного відображення. Властивості будь-якої мови, в тому чи іншому сенсі, відображають об'єктивні вимоги життя. Наприклад, в північних народів існує кілька слів, що позначають різні стани предмета чи явища, що в російській мові називається єдиним словом «сніг». Колись видатні люди винайшли і створили писемність, і тому мова, свідомість і вся психіка змінилися. Але функція предметних відносин мови зберігалася, розширювалася і ускладнювалася з кожним днем у мовному вираженні. Народжуються нові слова, відмирають старі, бо для людини образ осмисленого світу змінюється і перетворюється. Змінюється сам об'єктивний світ, у тому числі створений людиною [5].

Взаємозв'язок мови і мислення, думок і слів аж ніяк не простий. Ідея виражається словами, але вона існує, реалізується в концепціях. Іншими словами, мислення працює не зі словами, а з поняттями. Слово є засобом розробки концепції, а потім її носієм, виразом, моделлю. Ідея та слово не однакові, тому зрозуміти іншу людину непросто. Але за відсутності мови розуміння було б принципово неможливим. Рідна мова – це найкоротший та найефективніший шлях до самопізнання своєї душі. Особистий зміст словникового запасу визначає конструкції когнітивної схеми «образ - Я», за допомогою яких індивід визначає власне бачення [6]. Тож, не вдаючись у наукові подробиці (зацікавлені доберуться до першоджерел самотужки), я зроблю ще один висновок від науковців: мова є своєрідним бар'єром, який обмежує змішування етнічних груп та забезпечує належне функціонування етнічної культури. Микола Бердяєв писав про це так: «Великим самообманом прагнути до створення чогось поза національністю». Оновлення невичерпної спадщини народної мудрості, використання ресурсів ментальності етносу є необхідною соціально-психологічною умовою усвідомлення національної ідентичності та усвідомлення її унікальності [7].

1. Губко О. Психологія українського народу. К: Задруга. 2003.
2. Твір-роздум: «Мова як суспільне явище». URL: osvita.ua.
3. Дзюба І. Сучасна мовна ситуація в Україні. Урядовий кур'єр. 2004.
4. Голуб Ірина Борисівна. Риторика: навч. посіб. М. Ексмо, 2005. С. 383.
5. «Мова як чинник формування людини і нації». URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2007/05/7/3236105/>.
6. Коваленко С. Сучасна риторика: навч. практич. посіб. Т.: Мандрівець, 2007. С. 184.
7. Пасько І. Українська ідея на тлі європейської культури. Схід. 1996. № 5; 6. С. 4-11.

Зибіна Анастасія Сергіївна
здобувачка вищої освіти 3-го курсу,
група ЮД-841, юридичний факультет,
Науковий керівник:
Халансіс Олексій Владиславович
д. філос. н., професор,
завідувач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ФІЛОСОФІЯ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

Впродовж усього свого довгого періоду історичного існування філософія завжди переймалася проблемою пошуку засад світобудови, тому на даний момент виникла необхідність ретельного аналізу так званих глобальних проблем сучасності. Справа в тому, що нинішній стан існування людства характеризує його як переважно єдиного суб'єкта взаємодії з природним середовищем. Звичайно, що не всі його суб'єкти однаковою мірою впливають на довкілля, як і різною мірою усвідомлюють необхідність їх вирішення спільними зусиллями.

Сучасне людство, вступивши в третє тисячоліття свого розвитку, породило нові проблеми, загостило увагу до традиційних глобальних проблем. Коли ми нині говоримо про глобальні проблеми сучасності, то всі вони, без перебільшення, зумовлені проявом людського невігластва, ігноруванням органічної причетності людини до субстратної (речовинної) та субстанційної (ідеальної у вигляді закону) основ світобудови. Будучи на 80% створена з води (а мозок навіть на 90%), людина не може розраховувати на те, що, споживаючи забруднену воду, вона не відчує на собі негативні наслідки й не перейде до пошуку причин хвороби. Аналогічно з повітрям, землею та вогнем.